

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

2 oktober 2017

WETSVOORSTEL
betreffende de genitale verminking

AMENDEMENTEN

Zie:

Doc 54 1799/ (2015/2016):

- 001: Wetsvoorstel van de dames Van Hoof en Lanjri.
- 002 tot 005: Toevoeging indieners.
- 006: Amendementen.
- 007: Advies van de Raad van State.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

2 octobre 2017

PROPOSITION DE LOI
relative aux mutilations génitales

AMENDEMENTS

Voir:

Doc 54 1799/ (2015/2016):

- 001: Proposition de loi de Mmes Van Hoof et Lanjri.
- 002 à 005: Ajout auteurs.
- 006: Amendements.
- 007: Avis du Conseil d'État.

Nr. 3 VAN DE DAMES VAN HOOF EN SOMERS

Opschrift

Het opschrift vervangen als volgt:

“Wetsvoorstel betreffende de aanpak van geweld omwille van cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde ‘eer’, met inbegrip van de genitale verminking”.

VERANTWOORDING

Het is de bedoeling van de indieners van het amendement om het wetsvoorstel in overeenstemming te brengen met het advies van de Raad van State nr. 61 556/3 van 20 juni 2017. Ze kiezen er bijgevolg voor om de oorspronkelijke focus van het wetsvoorstel die enkel gericht was op de genitale verminking, ter verruimen naar alle misdrijven vermeld in artikel 458*bis*.

De indieners baseren zich voor deze verruiming op het verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, gesloten te Istanbul 11 mei 2011 (ook gekend als de Conventie van Istanbul). Ze willen het wetsvoorstel en bijgevolg het Strafwetboek, in overeenstemming te brengen met het verdrag en alle vormen van geweld aanpakken die worden gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoonte, traditie, religie of zogenaamde ‘eer’.

Het verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld stelt immers het volgende:

Artikel 12 – Algemene verplichtingen:

5 De partijen zien erop toe dat cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde ‘eer’ niet worden gebruikt ter rechtvaardiging van daden van geweld die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag.

Artikel 42 – Onaanvaardbare rechtvaardiging voor misdrijven, met inbegrip van misdrijven gepleegd in het kader van de zogenaamde ‘eer’:

1 De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat bij strafprocedures ingesteld na het plegen van een van de daden van geweld

N°3 DE MMES VAN HOOF ET SOMERS

Intitulé

Remplacer l’intitulé par ce qui suit:

“Proposition de loi relative à la lutte contre les actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu “honneur”, y compris les mutilations génitales”.

JUSTIFICATION

Nous entendons mettre la proposition de loi en conformité avec l’avis n° 61 556/3 du Conseil d’État en date du 20 juin 2017. Nous décidons par conséquent d’étendre la portée initiale de la proposition de loi, qui visait uniquement les mutilations génitales, à toutes les infractions visées à l’article 458*bis*.

Pour justifier ce choix, nous nous fondons sur la Convention du Conseil de l’Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l’égard des femmes et la violence domestique (aussi connue sous le nom de Convention d’Istanbul), qui a été conclue le 11 mai 2011 à Istanbul. Nous souhaitons mettre la proposition de loi et, par corollaire, le Code pénal en conformité avec cette convention et entendons lutter contre toutes les formes de violences perpétrées au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu “honneur”.

La Convention du Conseil de l’Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l’égard des femmes et la violence domestique dispose en effet que:

Article 12 – Obligations générales:

5. Les Parties veillent à ce que la culture, la coutume, la religion, la tradition ou le prétendu “honneur” ne soient pas considérés comme justifiant des actes de violence couverts par le champ d’application de la présente Convention.

Article 42 – Justification inacceptable des infractions pénales, y compris les crimes commis au nom du prétendu “honneur”:

1. Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour s’assurer que, dans les procédures pénales diligentées à la suite de la commission de l’un des actes de

die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag, cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde 'eer' niet worden aangemerkt als rechtvaardiging voor deze daden. Dit heeft met name betrekking op beweringen dat het slachtoffer culturele, religieuze, sociale of traditionele normen zou hebben overtreden of gewoonten met betrekking tot gepast gedrag zou hebben geschonden.

2 De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat het feit dat een persoon een kind aanzet tot het plegen van de handelingen bedoeld in het eerste lid niets afdoet aan de strafrechtelijke aansprakelijkheid van die persoon voor de gepleegde handelingen.

Artikel 28 – Melding door beroepsbeoefenaars: De partijen nemen de maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat de regels inzake vertrouwelijkheid die het nationale recht bepaalde beroepsbeoefenaars oplegt geen belemmering vormen voor de mogelijkheid onder passende voorwaarden melding te maken bij de bevoegde organisaties of autoriteiten, indien zij gegronde redenen hebben om aan te nemen dat er een ernstige daad van geweld die valt onder de reikwijdte van dit Verdrag is gepleegd en dat er meer ernstige daden van geweld te verwachten zijn.

Wij willen de overeenstemming met het verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld bereiken met de verder voorgestelde wijziging van artikel 3 van dit wetsvoorstel, namelijk de invoeging van de woorden “gebruiken van geweld, gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde ‘eer’” in artikel 458bis van het Strafwetboek. Opdat ook het opschrift van het wetsvoorstel in overeenstemming zou zijn met deze verruimde doelstelling, moet het worden aangepast.

Els VAN HOOFF (CD&V)
Ine SOMERS (Open Vld)

violence couverts par le champ d'application de la présente Convention, la culture, la coutume, la religion, la tradition ou le prétendu "honneur" ne soient pas considérés comme justifiant de tels actes. Cela couvre, en particulier, les allégations selon lesquelles la victime aurait transgressé des normes ou coutumes culturelles, religieuses, sociales ou traditionnelles relatives à un comportement approprié.

2. Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que l'incitation faite par toute personne à un enfant de commettre tout acte mentionné au paragraphe 1 ne diminue pas la responsabilité pénale de cette personne pour les actes commis.

Article 28 – Signalement par les professionnels: Les Parties prennent les mesures nécessaires pour que les règles de confidentialité imposées par leur droit interne à certains professionnels ne constituent pas un obstacle à la possibilité, dans les conditions appropriées, d'adresser un signalement aux organisations ou autorités compétentes s'ils ont de sérieuses raisons de croire qu'un acte grave de violence couvert par le champ d'application de la présente Convention a été commis et que de nouveaux actes graves de violence sont à craindre.

Nous souhaitons mettre la législation belge en conformité avec la Convention du Conseil de l'Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l'égard des femmes et la violence domestique par le biais de la modification proposée à l'article 3 de la proposition de loi, à savoir l'insertion des mots “d'actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la tradition, de la religion ou du prétendu “honneur”” dans l'article 458bis du Code pénal. Il convient dès lors de modifier l'intitulé de la proposition de loi pour le faire correspondre à l'élargissement de la portée de la proposition.

Nr. 4 VAN DE DAMES VAN HOOF EN SOMERS

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt:

“Art. 3. In artikel 458bis van het Strafwetboek, laatst gewijzigd bij de wet van 31 mei 2016, worden tussen de woorden “partnergeweld” en “een ziekte” de woorden “gebruiken van geweld, gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde ‘eer’” ingevoegd.”

VERANTWOORDING

Het verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld, gesloten te Istanbul 11 mei 2011 (ook gekend als de Conventie van Istanbul), heeft als doelstelling om alle vormen van geweld tegen vrouwen te vervolgen en uit te bannen. Het legt een allesomvattend kader op met onder andere een beleid en maatregelen ter bescherming en ondersteuning van alle slachtoffers van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld. België ratificeerde het verdrag op 14 maart 2016 en is als verdragspartij gebonden om de verplichtingen van het verdrag na te leven.

De verdragspartijen zijn verplicht om wetgevende of andere maatregelen te nemen die ervoor zorgen dat redenen als cultuur, gewoonte, religie, traditie, of de zogenaamde ‘eer’ niet mogen worden aangemerkt als rechtvaardiging voor daden van geweld of genitale verminking. Artikels 12 en 42 luiden immers als volgt:

Artikel 12 – Algemene verplichtingen:

5 De partijen zien erop toe dat cultuur, gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde ‘eer’ niet worden gebruikt ter rechtvaardiging van daden van geweld die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag.

Artikel 42 – Onaanvaardbare rechtvaardiging voor misdrijven, met inbegrip van misdrijven gepleegd in het kader van de zogenaamde ‘eer’:

1 De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat bij strafprocedures ingesteld na het plegen van een van de daden van geweld die vallen onder de reikwijdte van dit Verdrag, cultuur,

N° 4 DE MMES VAN HOOF ET SOMERS

Art. 3

Remplacer cet article par ce qui suit:

“Art. 3. Dans l’article 458bis du Code pénal, modifié en dernier lieu par la loi du 31 mai 2016, les mots “d’actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu “honneur”,” sont insérés entre les mots “de la violence entre partenaires,” et les mots “d’une maladie”.

JUSTIFICATION

La Convention du Conseil de l’Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l’égard des femmes et la violence domestique, conclue à Istanbul le 11 mai 2011 (également connue sous le nom de Convention d’Istanbul), a pour but de poursuivre et d’éliminer toutes les formes de violence à l’égard des femmes. Elle définit un cadre global et notamment des politiques et des mesures de protection et d’assistance pour toutes les victimes de violence à l’égard des femmes et de violence domestique. Ayant ratifié la convention le 14 mars 2016, la Belgique est tenue, en tant que partie à la convention, de respecter les obligations prévues par celle-ci.

Les parties à la convention sont tenues de prendre les mesures législatives ou autres nécessaires afin que la culture, la coutume, la religion, la tradition ou le prétendu “honneur” ne puissent être considérés comme justifiant des actes de violence ou des mutilations génitales. Les articles 12 et 42 disposent en effet ce qui suit:

“Article 12 – Obligations générales

5. Les Parties veillent à ce que la culture, la coutume, la religion, la tradition ou le prétendu “honneur” ne soient pas considérés comme justifiant des actes de violence couverts par le champ d’application de la présente Convention.”

“Article 42 – Justification inacceptable des infractions pénales, y compris les crimes commis au nom du prétendu “honneur”

1. Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour s’assurer que, dans les procédures pénales diligentées à la suite de la commission de l’un des actes de violence couverts par le champ d’application de la présente

gewoonte, religie, traditie of de zogenaamde 'eer' niet worden aangemerkt als rechtvaardiging voor deze daden. Dit heeft met name betrekking op beweringen dat het slachtoffer culturele, religieuze, sociale of traditionele normen zou hebben overtreden of gewoonten met betrekking tot gepast gedrag zou hebben geschonden.

2 De partijen nemen de wetgevende of andere maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat het feit dat een persoon een kind aanzet tot het plegen van de handelingen bedoeld in het eerste lid niets afdoet aan de strafrechtelijke aansprakelijkheid van die persoon voor de gepleegde handelingen.

In artikel 28 wordt met betrekking tot de beroepsbeoefenaars bovendien het volgende gesteld:

Artikel 28 – Melding door beroepsbeoefenaars: De partijen nemen de maatregelen die nodig zijn om te waarborgen dat de regels inzake vertrouwelijkheid die het nationale recht bepaalde beroepsbeoefenaars oplegt geen belemmering vormen voor de mogelijkheid onder passende voorwaarden melding te maken bij de bevoegde organisaties of autoriteiten, indien zij gegronde redenen hebben om aan te nemen dat er een ernstige daad van geweld die valt onder de reikwijdte van dit Verdrag is gepleegd en dat er meer ernstige daden van geweld te verwachten zijn.

Het is op grond van deze artikelen en de verplichtingen die zij creëren voor de verdragspartij België, dat de indieners van het amendement “gebruiken van geweld, gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde ‘eer’” inschrijven in artikel 458*bis* van het Strafwetboek.

Ingevolge het advies van de Raad van State nr.61 556/3 van 20 juni 2017 is het immers de bedoeling van de indieners van het amendement om het wetsvoorstel, en bijgevolg het Strafwetboek, in overeenstemming te brengen met het verdrag van de Raad van Europa inzake het voorkomen en bestrijden van geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld met het oog op het bestrijden van alle vormen van geweld, gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde ‘eer’. Zij kiezen ervoor om het meldingsrecht van de beroepsbeoefenaars te verruimen voor alle misdrijven die worden opgesomd in artikel 458*bis* van Strafwetboek, met inbegrip van de genitale verminking, gedefinieerd in artikel 409 Sw. De invoeging “gebruiken van geweld, gepleegd omwille van culturele drijfveren, gewoontes, tradities, religie of de zogenaamde ‘eer’” in artikel 458*bis* van het Strafwetboek moet worden begrepen als een contextuele duiding van omstandigheden waardoor personen kwetsbaar

Convention, la culture, la coutume, la religion, la tradition ou le prétendu “honneur” ne soient pas considérés comme justifiant de tels actes. Cela couvre, en particulier, les allégations selon lesquelles la victime aurait transgressé des normes ou coutumes culturelles, religieuses, sociales ou traditionnelles relatives à un comportement approprié.

2. Les Parties prennent les mesures législatives ou autres nécessaires pour que l’incitation faite par toute personne à un enfant de commettre tout acte mentionné au paragraphe 1er ne diminue pas la responsabilité pénale de cette personne pour les actes commis.”

En outre, l’article 28 précise ce qui suit en ce qui concerne les professionnels:

“Article 28 – Signalement par les professionnels: Les Parties prennent les mesures nécessaires pour que les règles de confidentialité imposées par leur droit interne à certains professionnels ne constituent pas un obstacle à la possibilité, dans les conditions appropriées, d’adresser un signalement aux organisations ou autorités compétentes s’ils ont de sérieuses raisons de croire qu’un acte grave de violence couvert par le champ d’application de la présente Convention a été commis et que de nouveaux actes graves de violence sont à craindre.”

C’est sur la base de ces articles et des obligations qu’ils créent pour la Belgique, partie à la convention, que les auteurs de l’amendement inscrivent “actes de violence de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu “honneur”” dans l’article 458*bis* du Code pénal.

À la suite de l’avis du Conseil d’État n° 61 556/3 du 20 juin 2017, les auteurs de l’amendement souhaitent en effet mettre la proposition de loi et, par conséquent, le Code pénal en conformité avec la convention du Conseil de l’Europe sur la prévention et la lutte contre la violence à l’égard des femmes et la violence domestique en vue de lutter contre toutes les formes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu “honneur”. Ils optent en faveur d’un élargissement du droit de signalement des professionnels à toutes les infractions énumérées à l’article 458*bis* du Code pénal, en ce compris la mutilation des organes génitaux définie à l’article 409 du même Code. L’insertion “d’actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu “honneur”” dans l’article 458*bis* du Code pénal doit être interprétée comme une précision contextuelle des circonstances rendant des personnes vulnérables. Les

zijn. Zij zijn van mening dat een toestand van kwetsbaarheid voortvloeit uit een context van waarin deze gebruiken van geweld gepleegd omwille van cultuur, gewoonte, religie, traditie of zogenaamde 'eer' worden aanvaard. Een kwetsbaarheid die voor de misdrijven opgesomd in artikel 458*bis* Strafwetboek, in het bijzonder gezien de ernst van deze misdrijven, een meldingsrecht verantwoordt.

Met de voorgestelde wijziging wordt het meldingsrecht van beroepsbeoefenaars dus uitgebreid tot al de misdrijven opgesomd in artikel 458*bis* van het Strafwetboek die worden gepleegd in een context van gewelddadige gebruiken omwille van cultuur, gewoonte, religie, traditie of zogenaamde 'eer'. En dit zonder dat er nog voorwaarden gelden op grond van kenmerken van het slachtoffer. Dit heeft bijvoorbeeld tot gevolg dat het leeftijds criterium bij genitale verminking vervalt. Er geldt met andere woorden niet enkel een meldingsrecht bij de genitale verminking van minderjarigen, maar ook bij de genitale verminking van vrouwen van alle leeftijden.

Els VAN HOOFF (CD&V)
Ine SOMERS (Open Vld)

auteurs considèrent qu'une situation de vulnérabilité découle d'un contexte dans lequel ces actes de violence perpétrés au nom de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu "honneur" sont acceptés. Il s'agit d'une vulnérabilité qui justifie un droit de signalement des infractions énumérées à l'article 458*bis* du Code pénal, en particulier eu égard à leur gravité.

La modification proposée permettra dès lors d'étendre le droit de signalement des professionnels à toutes les infractions énumérées à l'article 458*bis* du Code pénal et commises dans un contexte de pratiques violentes justifiées par des motifs relevant de la culture, de la coutume, de la religion, de la tradition ou du prétendu 'honneur', et ce sans que des conditions ne s'appliquent encore sur la base de caractéristiques de la victime. Le critère d'âge pour la mutilation des organes génitaux devient par conséquent caduc. En d'autres termes, le droit de signalement ne s'applique pas uniquement à la mutilation des organes génitaux de filles mineures, mais aussi de femmes de tous les âges.